

V. IN MEMORIAM

Ausma Bērziņa,
valsts emeritētā zinātniece, profesore
(1925–2010)

Ausma Bērziņa (1925–2010) bija Suntažu pagasta “Sidraburgu” saimnieku Jāņa un Paulīnes vecākā meita. Jau bērnībā viņa iemācījās darba tikumu un atbildību par citiem, tāpēc bija galvenā noteicēja divdesmit deviņu brālēnu un māsiņu pulkā. Suntažu pamatskolu (1940), Rīgas pilsētas 3. ģimnāziju (1945) un Rīgas Medicīnas institūtu (1951) viņa beidza ar izcilību un medaļām. Viņas vecāki saprata izglītības nozīmi, tāpēc Ausmas tēvs, kas bija izglābis no vācu koncentrācijas nometnes divus baltkrievu zēnus, arī tos – līdz ar saviem bērniem – uzaudzina un izskoloja.

Skolas gados Ausmas Bērziņas interese saistījās ar stomatoloģiju. Tādēļ viņa 1945. gadā iestājās Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes Stomatoloģijas nodaļā. Tomēr jau pirmajā kursā viņa atrada savu īsto aicinājumu medicīnā – tā bija anatomija. Ausmas Bērziņas kursa biedri joprojām atceras viņas filigrānos anatomiskos preparātus. Pēc studijām sekoja trīs intensīvi darba gadi Anatomijas katedras aspirantūrā, apgūstot pedagogijas mākslu, makroskopiskās un mikroskopiskās pētīšanas metodes, gatavojot eksponātus Anatomijas muzejam, kā arī izstrādājot medicīnas zinātņu kandidāta disertāciju par diafragmas nervu filoģenēzi un ontoģenēzi (1955). Katedrā Ausma Bērziņa sadraudzējās un apprecējās ar savu darba biedru Kajetānu Juršānu, vēlāk viņu ģimenē uzauga jauka meitiņa Jovita. Sliktās veselības dēļ Kajetānam bija jāmaina darbavieta, tādēļ viņš turpmāk strādāja Histoloģijas katedrā.

Abi laulātie draugi veica daudzus kopīgus pētījumus, apvienojot makroskopiskās metodes ar klasiskajām histoloģiskām un citoķīmiskām metodēm. Viņu pētījumi turpinājās vairākus gadu desmitus. Viņi risināja diafragmas filoģenēzes un ontoģenēzes jautājumus, diafragmas nerva saistījumu ar veģetatīvo nervu sistēmu cilvēkam un dzīvniekiem. Viņi konstatēja, ka tas realizējas tikai ar simpātiskās nervu sistēmas kakla daļas

apakšējo gangliju. Savukārt kukaiņēdājiem grauzējiem un zaķveidīgajiem, izmantojot citoķīmiskās metodes, viņi diafragmas vidusdaļā atrada vairāk aksomuskulāro sinapšu nekā tās malējās daļās un starpdaļā, kā arī diafragmas dažādo muskuļšķiedru – sarkano, balto un starpšķiedru – dažādas attiecības dažādiem dzīvniekiem atkarībā no viņu elpošanas ātruma.

Ausma Bērziņa Anatomijas katedrā nostrādāja četrdesmit septiņus gadus. No tiem pēdējos divdesmit divus gadus (1970–1992) viņa veica Ārstniecības fakultātes pirmā un otrā kursa prodekānes pienākumus. Šajā darbā viņa bija taisnīga, iekļūstīga un stingra, piedalījās metodisko komisiju sēdēs, pārbaudīja lēmumu izpildi, kā arī piedalījās mācību darba uzlabošanas metodisko projektu izstrādē.

Ausma Bērziņa no savas *Alma mater* ir saņēmusi daudzas pateicības, tomēr vislielāko prieku un gandarījumu viņai sagādāja 2010. gadā piešķirtais Latvijas valsts apbalvojums – Triju Zvaigžņu ordenis.

Aina Dālmāne,
Dr. habil. med.